

Alibudjetointi – laitonta ja moraalitonta toimintaa

Punaiset suvipäivät

31.7.2021

Alia Dannenberg

FT, KTM

Mitä alibudjetointi on?

Kunnan talousarvioon otetaan tehtävä tai hanke, jonka **kustannukset arvioidaan reilusti alakanttiin, jotta tämä saataisiin läpi poliittisessa prosessissa.**

- Yleistä rakennushankkeissa
- Myös käytetty joissain ”poliittisesti sopivissa” tehtävissä kuten kuntaveron alentamisessa
- Joensuun sillat

Olemassaolevan tehtävän määrärahat **pienennetään** sopiviksi, **jotta talousarvio saataisiin näyttämään vähemmän tappiota** tai positiiviseksi.

- Sote-sektori suuressa osassa Suomea (esimerkiksi Siun soten kuntien maksuosuudet)
- Varhaiskasvatus ja koulutus suuressa osassa Suomea

Käytetään säästökeinona! Ja alasajokeinona.

Alibudjetoinnin yleisyys?

Sosiaalibarometri 2012

- 1/5 sote-johtajista ja -lautakuntien puheenjohtajista kertoi alueen sote-rahoituksen olevan tietoisesti alibudjetoitu.
- Terveystoimen alibudjetointi on yleisempää. 30 % terveyskeskusten johtajista ilmaisi yksikkönsä rahoituksen olevan alibudjetoitu.

Tilanne jatkuu – esimerkiksi Juko vaati 2019 kuntia lopettamaan alibudjetoinnin.

Alibudjetointi on
laitonta, mutta miksi?

Kuntalain 110 §

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi **talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet**. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja **edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan**. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain 110 §

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaisissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. (21.5.2021/419)

Kuntalain 110 §

Talousarvioon otetaan **tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat** ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista

4 § Oikeus laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun

Asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta **laadultaan hyvää sosiaalihuoltoa** ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan.

Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on otettava huomioon asiakkaan toivomukset, mielipide, **etu ja yksilölliset tarpeet** sekä hänen äidinkielensä ja kulttuuritaustansa.

Perustuslain vastainen menettely?

EOA kertomus 2015

”Velvollisuus edistää perusoikeuksien toteutumista edellyttää, että kunnan asukkaiden tarve arvioidaan ja mitoitetaan realistisella tavalla talousarvion perustaksi. Lisäksi on jatkuvasti ja järjestelmällisesti seurattava, miten varatut määrärahat vastaavat palvelujen tarvetta ja varauduttava myös kiireellisiin palvelujen tarpeeseen.”

Ylimmän laillisuusvalvojan näkemys on esiintynyt myös muutamissa EOA:n yksittäistapauksia koskevissa ratkaisuissa.